

Lovorka ČORALIĆ

Krčki vojnici u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće)

Dr. sc. Lovorka ČORALIĆ
znanstvena savjetnica
Hrvatski institut za povijest
Opatička 10, Zagreb
lovorka@isp.hr

UDK 355.1(450 Venezia=163.42)¹⁷
Izvorni znanstveni članak

Rad je usmjeren na raščlambu udjela vojnika s otoka Krka u mletačkim prekomorskim (prekojadranskim) kopnenim postrojbama: pješaštvu (Fanti oltramarini) i konjaništvu (Cavalleria Croati, Croati a cavallo) u 18. stoljeću. Rad se zasniva na izvornom arhivskom građivu pohranjenom u Archivio di Stato di Venezia, a riječ je o popisima pripadnika pojedinih vojnih postrojbi koje je provodila državna magistratura Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli. U uvodnome dijelu rada ukratko se iznose opći podaci o mletačkim prekomorskim postrojbama, dočim je središnji dio teksta usmjeren na raščlambu konkretnih primjera prisutnosti krčkih vojnika u navedenim kopnenim snagama. Analizira se njihova brojnost tijekom 18. stoljeća, način i učestalost bilježenja u vrelima, iznose opći podaci o zapovjednicima postrojbi, razmatraju mjesta djelovanja pojedinih satnija te ukazuje na neke opće značajke onodobnih vojnika. U prilogu rada donosi se zbiran pregled svih krčkih vojnika zabilježenih (prema dosadašnjim istraživanjima) u mletačkome pješaštvu i konjaništvu.

Ključne riječi: Krk, Mleci, Mletačka Republika, mletačka kopnena vojska, vojna povijest, povijest 18. stoljeća.

Uvod:
opće napomene o hrvatskim postrojbama
u mletačkoj vojsci

Povijest mletačke vojske bila je usko povezana s poviješću istočnojadranske obale, ponajprije s onim krajevima koji su se tijekom dugoga niza stoljeća nalazili u sastavu Serenissime. Država koja je značajan dio svoje moći zasnivala na podizanju snažne vojne sile, djelatne kako na kopnu, tako i na moru, iznimnu je pozornost posvećivala svojim prekomorskim kopnenim postrojbama, novačenim od Istre do Mletačke Albanije i grčkoga arhipelaga te je o njima u ovome uvodu potrebno reći nešto više.¹

Najpoznatija i ljudstvom najbrojnija mletačka kopnena postrojba odnosila se na pješačke jedinice i nazivala se *Fanti oltramarini*. Prva novačenja prekomorskih pješaka, svojevrskih onodobnih marinaca, zabilježena su početkom 16. stoljeća i isprva su se odnosila na mornaričko pješaštvo, a od Kandijskoga rata (1645. – 1669.) i na kopnenu vojsku, interventno i porezno redarstvo te posadu tvrđava. Novačeni ponajprije s područja mletačkih stečevina od istarskoga sjevera do Albanije, prekomorski će pješaci svoju najveću brojnost postići u 17. i 18. stoljeću, kada njihove pukovnije (*reggimento*) i satnije (*compagnie*) djeluju od mletačke terraferme, preko dalmatinskih i bokeljskih uporišta do grčkih otoka i Peloponeza.²

Druga važna mletačka prekomorska postrojba bili su hrvatski konjanici – *Croati a cavallo* (*Cavalleria Croati*). Upravo će hrvatski konjanici, kao i prethodno spomenuti *Fanti oltramarini*, u ovome radu biti u fokusu našega zanimanja. Osnutak hrvatske lake konjice može se dovesti u usku vezu s nadiranjima Osmanlija u 15. stoljeću i padom zadarskoga zaleđa pod osmansku vlast tijekom 16. stoljeća te prelaskom tamošnjih hrvatskih plemića na mletački teritorij. Hrvatsko konjaništvo posebno će biti djelatno tijekom 17. stoljeća, odnosno u doba Kandijskoga i Morejskoga rata (1684. – 1699.) kada te postrojbe, predvođene domaćim zapovjednicima, ratuju na širem potezu

1 O mletačkim vojnim snagama u ranome novom vijeku, posebice s obzirom na postrojbe novačene na području istočnoga Jadrana, vidi u: SABALICH 1909; 1928, 279-300; BERLAM 1935, 47-58; CONCINA 1972; HALE 1990; FAVALORO 1995; ČORALIĆ – BALIĆ NIŽIĆ 2006, 71-130; MAYHEW 2008; 2009, 243-262; MADUNIĆ 2012; VRANDEČIĆ 2013.

2 BERTOŠA 2002, 41-42.

dalmatinske bojišnice, a svojom vojnom učinkovitošću pridonose mletačkim osvajanjima i istiskivanju Osmanlija iz neposrednoga zaleđa dalmatinskih gradova. Pripadnici lake hrvatske konjice isprva su, kako je spomenuto, pripadali iseljenu stanovništvu zavičajem sa širega zadarskog područja. S vremenom će u te postrojbe pristupati i žitelji iz drugih dijelova Dalmacije i Boke kotorske, ali i albanski i crnogorski iseljenici iz Mletačke Albanije. Kao i prethodno spomenuti pješaci, i hrvatski konjanici imat će jako važnu ulogu u sustavu obrane Serenissime sve do posljednjih dana opstojanja Republike svetoga Marka.³

U mletačkim izvorima od 16. stoljeća učestalo se kao elitne postrojbe spominju i *Soldati Albanesi*, konjaničke (laka konjica) i pješačke jedinice koje su ponajprije novačene na područjima u sastavu mletačke pokrajine *Albania Veneta*. U izvorima ih nalazimo i pod nazivom *Cavalleria Albanese* i *Cappelletti*. Obuhvaćali su vojnike zavičajnog podrijetla s današnjega crnogorskog uzmorja, kao i iz mletačkih stečevina u današnjoj Albaniji (iz Skadra, Drača, Lješa i drugih gradova). Kao i druge postrojbe prekomorskih pješaka, i *Soldati Albanesi* u vrelima se učestalije bilježe od 17. stoljeća, a stacionirani su – uz dalmatinske gradove – i duž mletačkih posjeda u grčkim vodama i na mletačkoj terrafermi.⁴

Naposljetku, iznimno važne postrojbe djelatne pod stijegom Serenissime činile su i tzv. *Barche armate contro Uscocchi*. Djelovale su u vodama sjevernoga Jadrana (obično stacionirane u Koprju), sa zadaćom nadziranja i zaštite od uskočkih i drugih gusarskih napada, a njihovu su flotu činile lako pokretne i brze lađe. Prema potrebi te su jedinice povremeno djelovale i u vodama srednjeg i južnog Jadrana. Posadu tih naoružanih mornaričkih jedinica činili su ponajprije Hrvati, Crnogorci i Albanci, zavičajem sa šireg područja mletačkih prekojadranskih posjeda. Uz udio u »protuuskočkim barkama«, pomorci i vojnici s istočne jadranske obale služili su i na državnim brodovima koji su djelovali neposredno uz tunisku obalu, uspješno se suprotstavljajući berberskim gusarima.⁵

3 Podrobnije usporedi: BERLAM 1935, 56-58; CONCINA 1972, 29-41; FAVALORO 1995, 100-103; ČORALIĆ – BALIĆ NIŽIĆ 2006, 71-130.

4 BERLAM 1935, 54; CONCINA 1972, 79. O udjelu postrojbi s područja Mletačke Albanije na istočnojadranskoj dijelu bojišnice usporedi: ČORALIĆ 2004, 213-233; 2009, 371-390; 2009, 121-164.

5 BERTOŠA 2002, 41. Brojne podatke vidi u Bertošinoj dvosveščanoj sintezi *Mletačka Istra u XVI i XVII stoljeću* (1986; ²1995), te u zbirci građe koju je priredio isti autor (*Pisma i poruke istarskih*

Osnovno i važnošću sadržanih podataka najuporabljivije gradivo koje govori o vojničkome djelovanju i postrojbama kojima su zapovjedni i vojnički kadar ponajprije činili Hrvati, ali i pripadnici drugih naroda duž istočne obale Jadrana i unutrašnjosti, pohranjeno je u Archivio di Stato di Venezia (dalje: ASV). Riječ je o arhivskoj zbirci pod nazivom Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli (dalje: Inquisitori ... pubblici ruoli) u kojoj je sadržano više od tisuću svežnjeva (busta) u kojima se nalazi građa o mletačkim kopnenim postrojbama u 18. stoljeću. Za naše su istraživanje pritom od osobite važnosti arhivski svežnji koji sadrže popise unovačenih vojnika i časnika raspoređenih u prekomorske pješačke postrojbe (*Reggimenti e compagnie oltramarini*, 1604. – 1797.) i hrvatske konjaničke postrojbe (*Cavalleria Croati*, 1700. – 1797.), iako se gradivo o djelovanju Hrvata bilježi i u sklopu dokumenata koji se odnose na konjaničku gardu (*Cavalleria corazzieri*, 1715. – 1797.), mješovite postrojbe (*Compagnie sciolte*, 1741. – 1795.), postrojbe lake konjice (*Cavalleria dragoni*, 1702. – 1797.) te topničke postrojbe (*Artiglieria*, 1652. – 1797.).⁶

Središnja tema ovoga priloga usmjerena je na raščlambu udjela Krčana (žitelja zavičajem s područja otoka Krka)⁷ u mletačkim prekomorskim pješačkim (*Fanti oltramarini*) i konjaničkim postrojbama (*Croati a cavallo*, *Cavalleria Croati*), a kao glavni izvor poslužili su nam prethodno spomenuti spisi mletačke magistrature Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli. Rad se temelji na istraživanjima načinjenim proteklih godina, tijekom kojih je

.....
rektora, sv. I, od 1607. do 1616., Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium, sv. 52, Zagreb 1979.). Usp. i: STANOJEVIĆ 1973, 60-65; HALE 1990, 317; CONCINA 1972, 34.

6 Spomenuto gradivo iz mletačkoga arhiva koristila sam u nekim prethodnim radovima (samostalno ili u saautorstvu). Na taj način obrađeno je vojno djelovanje nekoliko visokih časnika zavičajem s istočnojadranske obale u mletačkoj službi. Usp. ČORALIĆ – KATUŠIĆ, 2009, 247-282; 2010a, 139-172; 2010b, 125-152; 2012, 385-410; ČORALIĆ 2011, 203-231; 2012a, 125-145; 2012b, 365-385; 2012c, 7-31. O istaknutim Dalmatincima u mletačkoj vojnoj službi vidi i: PERIČIĆ 1993, 219-232; 2000, 195-220.

7 O povijesti otoka Krka u ranome novom vijeku, osobito s obzirom na odnose s Mletačkom Republikom, usporedi neke radove i monografska djela: BOLONIĆ – ŽIC-ROKOV 2002; CUBICH 1874 – 1875; KLAJČIĆ 1901; BOLONIĆ 1980; ČORALIĆ 2000, 131-153; 2006, 133-140; 2013, 237-252; STRČIĆ 1998, 64-71; 2007; FIORENTIN 2001. Dodatno vidi i brojne radove objavljene u: *Krčki zbornik*, Povijesno društvo otoka Krka, sv. 1, Krk 1971. – sv. 69, Krk 2013.

obrađen samo manji dio raspoloživoga gradiva o udjelu Hrvata u mletačkim vojnim snagama. Ipak, uzorak koji je razmotren iznosi više od sto svežnjeva (oko 15% ukupne količine gradiva) te smatramo da pruža dovoljnu osnovu za raščlambu i iznošenje znanstveno argumentiranih zaključaka. U sljedećem poglavlju rada predstaviti ćemo temeljne odrednice koje se odnose na udio Krčana u mletačkoj kopненоj vojsci u 18. stoljeću, razdoblju za koje je navedeno gradivo najpotpunije sačuvano. Razmatrat će se opći parametri (način bilježenja u vrelima, broj u izvorima zabilježenih krčkih vojnika, vremenski raspon njihova spominjanja), zatim omjer udjela Krčana prema rodovima (pješaštvo, odnosno konjica), njihov vojnički status (činovi), mjesta djelovanja (stacioniranja i popisivanja pojedinih jedinica), zapovjedni kadar, kao i – u skladu s raspoloživosti dostupnoga gradiva – neke osobne karakteristike pješaka i konjanika zavičajem s otoka Krka (dob, statura, boja kose i slično). Naposljetku, u prilogu rada tabelarno će se predstaviti svi krčki vojnici koje smo zabilježili tijekom dosadašnjih istraživanja navedenoga gradiva pohranjenog u mletačkome Državnom arhivu.⁸

Opća obilježja djelovanja krčkih vojnika u mletačkim kopnenim snagama: raščlamba arhivskih spisa

Podaci o vojnicima s otoka Krka u mletačkim su izvorima, konkretno u popisima unovačenih pješačkih i konjaničkih vojnika, pisani jednoobrazno, odnosno na način na koji su službeni popisivači bilježili sve pripadnike spomenutih postrojbi. Uz osobno ime i prezime te ime oca, popisivači su bilježili i zavičajno podrijetlo pojedinca, rod vojske (*Fanti oltramaringi* i *Cavalleria Croati*), satnije i pukovnije unutar kojih su vojnici bili raspoređeni (imenovane prema njihovim zapovjednicima), kao i datum i mjesto popisivanja svake pojedine jedinice. Uz ove, uobičajene i uglavnom redovito upisane podatke,

.....

8 S obzirom na to da će u tabelarnom pregledu uz svakog vojnika i njegovu ubilježbu biti navedena točna signatura unutar arhivskoga fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli (broj svežnja, odnosno buste), u nastavku rada nećemo u svim primjerima opterećivati tekst usputnim bilježenjem signature. Također, potrebno je napomenuti da se kao oznaka podrijetla krčkih vojnika navodi u izvorima uobičajen talijanski naziv *Veglia* ili *Veia*. Poblize mjesto podrijetla tih vojnika (uži zavičaj unutar otoka) nije navedeno te ćemo ih tretirati kao stanovnike zavičajem s otoka Krka, odnosno s područja krčke komune.

vojnici se katkad (ali ne u svim primjerima) bilježe i neke njihove osobne značajke – dob, statura, boja kose te – u primjeru konjanika i boja konja kojeg dotični vojnik službeno zadužuje.

Prema dosadašnjem stupnju istraženosti spisa iz arhivskoga fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli zabilježeno je 14 krčkih vojnika – pripadnika mletačkog prekomorskog pješastva i konjice. Uzmemo li u obzir činjenicu da se otok Krk kontinuirano od 15. stoljeća do 1797. godine nalazio u sastavu Republike svetoga Marka, taj broj nije velik. Usporedbe radi, prema prethodno provedenim istraživanjima, saznajemo da je, primjerice, u isto vrijeme (18. stoljeće) u tim jedinicama zabilježeno 40 vojnika iz Senja, 24 iz Karlovca, 18 iz Rijeke te šest iz Karlobaga. Znatno veći broj vojnika bilježimo na mletačkome obalnome području i u nedalekom dalmatinskome zaleđu. Primjerice, iz Sinja i Cetinske krajine upisano je istodobno čak 76 vojnika, iz Omiša njih 21, a iz Biograda na Moru i njemu nedaleke Vrane njih 42.

Pokušajmo na ovome mjestu objasniti i razložiti određene disproporcije. Ponajprije, opaža se da je otočana u mletačkoj vojnoj službi (kopnena vojska) bilo relativno malo. Primjerice, s otoka Korčule bilježimo desetak pješaka i konjanika, a približno sličan broj opažamo i kada je riječ o drugim velikim dalmatinskim otocima poput Brača, Hvara i Visa. Veći udio vojnika iz Karlovca, odnosno s područja Karlovačkoga generalata također je očekivan uzmemo li u obzir činjenicu da je to specifično ustrojeno vojno područje (Vojna krajina) u kojemu je vojna profesija generacijama temeljni oblik egzistencije muškoga stanovništva. Senjani, također vični vojnome pozivu, iz istoga su razloga učestalo pristupali pod mletački stijeg, a tome je zasigurno pripomogla i činjenica da se njihov zavičaj nalazi u susjedstvu mletačkih posjeda. Isti je, geografski razlog (blizina mletačkih stečevina na istočnome Jadranu), vjerojatno bio i uzrok što su i Riječani nešto učestalije bilježeni u postrojbama *Fanti oltramaroni* i *Cavalleria Croati*. Nasuprot tome, Karlobag je bio malen grad s nevelikim brojem stanovnika te njihov udio u ovim jedinicama već i iz demografskih razloga nije mogao biti osobito zapažen. Kada je riječ o Sinju i Cetinskoj krajini, kao i o gradu Omišu, ta su područja – uz uže gradsko i kopneno područje Zadra, Šibenika, Splita i Kotora – u vrijeme ranoga novovjekovlja predstavljali, a

glavno izvorište, središnju bazu za novačenje vojnika mletačkih prekomorskih snaga te je otuda potjecao i najveći broj časnika, dočasnika i običnih vojnika.⁹

Uzevši u obzir navedene činjenice i okolnosti, možemo zaključiti da je udio krčkih vojnika u prekomorskim snagama Serenissime bio očekivan i logičan. Otočani u kopnene postrojbe očito nisu bili učestalije novačeni, a čini se da i njihov osobni interes za takav oblik vojnog djelovanja nije bio izrazit. Njihov vojni angažman stoga možemo, slijedom nekih budućih istraživanja, pokušati potražiti u mletačkoj ratnoj mornarici.

Vojnici s otoka Krka u kopnenim su postrojbama Serenissime poglavito zastupljeni kao pješaci (*Fanti oltramari*). Naime, od 14 konkretnih primjera, njih se 11 odnosi na pješake, a samo su trojica vojnika djelovala u sastavu konjaničke postrojbe *Cavalleria Croati*. Takav je omjer, uzevši u obzir činjenicu da su konjaničke postrojbe redovito sadržavale manji broj satnija i pukovnija od pješačkih, u primjeru krčkih vojnika (kao i drugih hrvatskih vojnika) stoga sasvim razumljiv.

Vojnike *de Veglia* bilježimo u navedenim postrojbama tijekom cijeloga 18. stoljeća. Ipak, opažamo prevagu njihove uključenosti u vojnu službu u prvoj polovici stoljeća, posebice u prvim desetljećima. Razlog tome potrebno je tražiti u vojnopolitičkoj situaciji još svježih posljedica uspješnoga Morejskog rata na Mlečane, ali i neuspjelog očuvanja stečevina Kraljice mora tijekom Drugoga morejskog rata (1714. – 1718.). Mobilizacija vojnih snaga bila je u tom razdoblju intenzivnija te je zahvaćala krajeve i stanovništvo koje u neko drugačije, mirnodopsko vrijeme nije u tolikoj mjeri sudjelovalo u vojnoj službi. Požarevački ugovor 1718. godine svojim je konačnim ishodom Mlečanima donio toliko potreban mir i stabilne granice koje će u tome opsegu ostati sve do trajnoga silaska

.....
9 Radovi o vojnicima zavičajem s navedenih područja predani su za objavljivanje u raznim časopisima i zbornicima. Primjerice: ČORALIĆ, Sinjani i Cetinjani – vojnici u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Triljski zbornik* (predviđeno objavljivanje u 2014.); Vojnici u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama zavičajem iz Senja, Karlobaga te s područja Like i Krbave (18. stoljeće), *Senjski zbornik* (predviđeno objavljivanje u 2014.); Korčulani – časnici i vojnici u mletačkim prekomorskim pješačkim postrojbama (18. stoljeće), *Godišnjak grada Korčule* (predviđeno objavljivanje u 2015.); Omišani u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Omiški ljetopis* (predviđeno objavljivanje u 2014.); Karlovčani u mletačkim prekojadranskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Svjetlo*: časopis za kulturu, umjetnost i društvena zbivanja (predviđeno objavljivanje u 2014.); Riječani u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Rijeka: časopis Povijesnog društva Rijeka* (predviđeno objavljivanje u 2014.).

Serenissime s povijesne scene. Tada se broj aktivnih vojnih jedinica Mletačke Republike smanjuje te otuda okolnost da – promatrano kako na općemu, tako i na pojedinačnome (zavičajnom) uzorku – broj aktivnih pukovnija opada, a time se smanjuje i udio djelatnoga vojnog ljudstva. Krčki vojnici i tijekom njihove ubilježbe u mletačkoj kopnenoj vojsci dodatno su posvjedočenje tome.

Promatrajući vremenski okvir djelovanja krčkih vojnika, opažamo da su – kada je riječ o konkretnim primjerima – prvi zabilježeni Krčani u mletačkim postrojbama u 18. stoljeću bili konjanik Juraj Čilišić (Kilišić), upisan u Zadru u ožujku 1711. te pješak Luka Istrak, stacioniran sa svojom satnijom na Krfu u svibnju iste godine. Rečeno je, nadalje, da su Krčani rijetko bilježeni u drugoj polovici 18. stoljeća. Posljednji od njih – konjanik Benedikt Cortese – zabilježen je od 1771. do 1777. godine u mletačkom uporištu u Furlaniji (Udine).

Krčane ponajprije bilježimo kao obične vojnike (*soldati*). Prema dosadašnjim istraživanjima i uzorku kojime raspoložemo, oni nisu obnašali časničke činove. Djelomičnu iznimku čine Krčani koji su u mletačkoj vojsci zabilježen kao obnašatelji specijaliziranih vojnih službi. To su Jure Grgurović i Ivan Lasić, bubnjari (*tamburo*) u pješačkim jedinicama unutar pukovnije Petra Corponesea tijekom dvadesetih godina 18. stoljeća.

Prethodno proučeni izvori svjedoče da su pješačke postrojbe ponajprije popunjavali vojnici mlađe životne dobi (između 20 i 30 godina). Primjer krčkih vojnika, uz manja odstupanja, govori u prilog tome. Najmlađi zabilježeni pješaci s otoka Krka su Josip Franković i Grgo Soranić, u trenutku popisivanja stari 20 godina. Najstariji krčki vojnik bio je pješak Ivan Škarpina, popisao 1727. godine i tada star 41 godinu. Nažalost, uzorak kojime raspoložemo za krčke konjanike ne pruža nam izravan podatak o njihovoj starosti. Međutim, kako su u elitnije (i time i financijski skuplje) *Croate a cavallo* primani vojnici u nešto kasnijoj životnoj dobi (s više od 30 godina starosti), vjerujemo da su i popisani krčki konjanici imali slične godine života.

Vojnici su prilikom obavljanja smotre, odnosno pri popisivanju ljudstva svake pojedine satnije, zasebno prilazili i popisivačima kazivali svoje osobne podatke. Ti su podaci bivali ubilježeni, a neujednačenost u pisanju prezimena rezultat je (ne)vičnosti mletačkih službenika slavenskim oblicima prezimena. Kada se, međutim, radi o osobnim značajkama vojnika (dob, stas, boja kose i drugo), popisivači su te podatke bilježili na osnovi vlastite procjene. Otuda i

stereotipi, prisutni u popisima za većinu vojnika s istočnog Jadrana. U primjeru krčkih vojnika stereotipna predodžba osobito se uočava pri procjeni njihove građe, odnosno stature. Iako uzorak nije velik, opažamo da su popisivači krčke vojnike ponajprije opažali kao osobe srednjega rasta (*ordinario, comun*), a samo je u jednome primjeru (pješač Jure Grgurović) vojnik zabilježen kao visoka osoba (*alto*). Slična opažanja bilježimo i u navodima koji se odnose na boju kose pojedinih vojnika. Popisivači ih poglavito upisuju kao smeđokose (*castagno*), a samo je u jednome primjeru (pješač Ivan Škarpina) vojnik opažen kao plavokos (*biondo*).

Rečeno je kako su samo trojica krčkih vojnika bili pripadnici konjaničkih postrojbi. U dva je primjera za njihove konje upisana temeljna razlikovna značajka – njihova boja. Tako prema navedenim primjerima doznajemo da je Benedikt Cortese bio zadužen za dorata (*baio*), a *Croato a cavallo* Toma Grandić imao je tijekom obnašanja vojne službe na raspolaganju riđana (*falbo*).

Jedno od istraživačkih pitanja u sklopu razmatranja udjela Krčana u mletačkim prekomorskim snagama odnosi se na njihove zapovjednike – predvodnike satnija i pukovnija u koje su unovačeni. Iščitavanje njihovih imena, uz dodatna saznanja iz izvora i literature, otkriva nam i posvjedočuje o nizu tada istaknutih nositelja visokih časničkih činova zavičajem iz Dalmacije i Boke kotorske. Neki od njih bili su predmet historiografske obrade te su nam njihovi životopisi i vojna karijera dijelom poznati. Mnogi od njih, međutim, još čekaju pomniju istraživačku obradu. Sažet osvrt na njih i njihove vojne karijere na ovome mjestu dodatno kontekstualizira opće okolnosti i značajke djelovanja Krčana u mletačkoj vojnoj službi tijekom *settecenta*. Tako su, navedimo najvažnije primjere, kao zapovjednici vojnih formacija u kojima bilježimo Krčane zabilježeni Dalmatinci iz uglednih i drevnih zadarskih plemićkih obitelji Detriko (*Detrico*)¹⁰

10 Lujo (Alvise) Detrico (1670. – 1749.) posljednji je muški odvjetak ugledne zadarske plemićke obitelji. Aktivno je sudjelovao u Morejskome ratu djelujući na bojištima kod Knina, Imotskog, Herceg Novog, Bara i Ulcinja. Tijekom ratnih operacija ranjen je i zarobljen te oslobođen nakon nešto više od jedne godine sužanjstva. Nakon povratka iz osmanskog zatočeništva, a uzimajući u obzir iskazane zasluge, mletačka ga je vlada imenovala vojnim nadzornikom zadarskoga područja, a ubrzo potom stječe i čin pukovnika hrvatske konjice. Potkraj života imenovan je i generalom. Gradivo o njegovim postrojbama pohranjeno je u Archivio di Stato di Venezia, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 801-806. Osnovne podatke o Luji Detriku vidi u: HEYER VON ROSENFELD 1873, 39; SABALICH 1897, 42, 110; RADAUŠ – VRANDEČIĆ 1993, 339; PERIČIĆ 2000, 199.

i Nassi,¹¹ šibenski plemić Nikola Divnić (*Difnico*),¹² mletački general iz Kaštela Ivan Antun Kumbat (*Combat*)¹³ te Dalmatinac talijanskoga podrijetla Petar Corponese.¹⁴ Pješačkim i konjaničkim postrojbama u kojima su sudjelovali Krčani zapovijedali su i Bokelji, odnosno visoki časnici zavičajem s područja Mletačke Albanije. To su, primjerice, kotorski plemići Franjo¹⁵ i Stjepan Buća¹⁶

-
- 11 Šimun Nassi zadarski je plemić, sudionik Morejskoga rata (u činu poručnika); potpukovnik 1708. (u konjaničkoj postrojbama Nikole Divnića) te od 1713. pukovnik. Podrobnije vidi: ČORALIĆ 2012c, 7-31.
- 12 Nikola Divnić (1654. – 1734.), sin je Danijela, mletačkoga časnika i povjesnika. Isprva je kapetan šibenskoga okružja. Početkom Morejskoga rata imenovan je guvernadurom Skradina, a 1685. postaje zapovjednik na mletačko-osmanskoj granici u Dalmaciji. Godine 1690. imenovan je konjaničkim kapetanom, čin bojnika stječe 1703., a konjaničkog pukovnika 1707. godine. Tijekom Drugoga morejskog rata sudjelovao je u borbama oko Livna, u osvajanju Imotskog te u pohodu na područje Albanije. Karijeru je okončao na mletačkim posjedima u Venetu. Usp. MIAGOSTOVICH 1895, 86-89; ČORALIĆ – RADAUŠ 1993, 415-416; ČORALIĆ 2012b, 125-145.
- 13 Ivan Antun Kumbat rođen je u Dalmaciji (Kaštel Štafilić) u drugoj polovici 17. stoljeća. Godine 1711. bilježi se kao kapetan mletačke jedinice prekomorskog pješaštva na Krfu. Nakon što se istaknuo u bitkama početnih godina Drugog morejskog rata imenovan je 1716. godine pješačkim pukovnikom, potom brigadirom, a nakon Požarevačkoga mira 1718. general-bojnikom. Od 1718. do 1744. godine zapovijedao je mletačkom pješačkom pukovnijom na Krfu. Umro je na Krfu 1744. godine, a koncem života nagrađen je i naslovom *conte*. Njegov je sin Antun (u. 1749.) također zapovijedao mletačkim pješačkim pukovnijama (od oko 1744. do smrti). Antunov je sin Danijel Franjo (oko 1709. – 1761.), kapetan pješačke satnije tijekom dvadesetih godina 18. stoljeća. Usp. KUZMANIĆ 1846, 359-360; FERRARI CUPILLI 1887, 49-52; VULETIN 1891, 59-60; SABALICH 1909, 42; MOROVIĆ 1976, 6; PERIČIĆ 2000, 199-201. Gradivo o djelovanju vojnome Ivana i Antuna Kumbata u činu pukovnika vidi u: Archivio di Stato di Venezia, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 546-550, 564.
- 14 Petar Corponese dalmatinski je časnik talijanskoga podrijetla. Podaci o njegovu djelovanju kao zapovjednika pješačke pukovnije u prvim desetljećima 18. stoljeća zabilježeni su u Archivio di Stato di Venezia, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 551-552. O obitelji Corponese postoji i opsežna građa u Državnome arhivu u Zadru, Arhiv obitelji Corponese.
- 15 *Conte* Franjo Buća odvjetak je drevne kotorske plemićke obitelji. U vojnoj karijeri postigao je najviše činove (pukovnik te potom general), a sedamdesetih godina 18. stoljeća bio je i vrhovni zapovjednik hrvatskoga konjaništva (*sargente maggiore di battaglia e soprintendente alla cavalleria*). Gradivo o njegovu djelovanju u činu pukovnika hrvatske konjice pohranjeno je u Archivio di Stato di Venezia, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 782-786.
- 16 *Conte* Stjepan Buća spominje se kao pukovnik mletačkih prekomorskih pješaka tijekom prva četiri desetljeća 18. stoljeća. Gradivo o njegovim postrojbama pohranjeno je u Archivio di Stato di Venezia, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 501-510.

(*Bucchia*) te Tripun Gregorina (*Grgurina*),¹⁷ Peraštanin Tripun Štukanović,¹⁸ kao i Budvanin Antun Marković.¹⁹ Svi su oni u vrijeme svoga djelovanja činili vrh zapovjednoga kadra mletačkih prekomorskih snaga, a radi stečenih zasluga u vojnoj službi u pravilu su stjecali i dodatne počasti i priznanja.

Satnije i pukovnije kopnenih snaga bile su tijekom 18. stoljeća, ovisno o trenutačnim vojnopolitičkim okolnostima i potrebi, raspoređene diljem mletačke terraferme i prekomorskih uporišta. U prvim desetljećima 18. stoljeća – uoči, tijekom i neposredno nakon Drugog morejskog rata – njihovo je djelovanje učestalije duž mletačko-osmanske bojišnice u Dalmaciji, Boki i Grčkoj. Nakon toga, kada nastupa višedesetljetno mirnodopsko vrijeme, njihova je ubilježba izrazitija duž mletačkih uporišta u Venetu i Furlaniji. Primjeri popisivanja satnija u kojima su zabilježeni Krčani to i potvrđuje. S obzirom na to da su krčki vojnici najčešće zapisani u prvim desetljećima 18. stoljeća, mjesto stacioniranja njihovih jedinica poglavito je bio glavni grad Dalmacije Zadar – središnja mletačka vojna točka na istočnome Jadranu. Iz Zadra su se, ovisno o potrebama na bojišnici, pojedine satnije upućivale na aktivno djelovanje duž *Stato da Mar*. Krčani se učestalo bilježe i u samim Mlecima, a najvjerojatnije je zapravo riječ o velikoj vojnoj bazi na obližnjemu Lidu, iz koje su jedinice upućivane na službu u gradove utvrde duž terraferme (u primjeru krčkih vojnika to su Udine). Naposljetku, u primjeru zabilježenom početkom 18. stoljeća, krčki su vojnici popisani i na otoku Krfu, nakon 1718. godine jednom od malobrojnih preostalih uporišta Kraljice mora na grčkome arhipelagu.

.....
17 Tripun Gregorina (1719. – 1791.) odvjetao je kotorske obitelji istarskog podrijetla (porečki plemići); kapetan je od 1736., a pedesetih godina djeluje kao bojničar u pukovniji Franje Buće. Potpukovnikom je imenovan 1774. godine, a ubrzo potom bilježimo ga u činu pukovnika hrvatske konjice. Gradivo o njegovu djelovanju u činu pukovnika pohranjeno je u Archivio di Stato di Venezia, fond: Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 815-820.

18 Tripun Štukanović odvjetao je ugledne peraške obitelji. Kapetan je i zapovjednik čete prekomorskih pješaka u pukovniji bokeljskoga plemića Stjepana Buće četrdesetih godina 18. stoljeća. Godine 1765. bilježi se u činu pukovnika, a iste je godine imenovan guvernadurom Kotora. Podrobnije vidi: ČORALIĆ – KATUŠIĆ 2012, 385-410.

19 Antun Marković mletački je časnik (inženjerijski) zavičajem vjerojatno s područja Budve. Kapetan je od oko 1720. godine, a pukovnik pješačke postrojbe od oko 1750. do kraja šezdesetih godina 18. stoljeća. Gradivo o Markovićevu djelovanju u činu pukovnika pohranjeno je u Archivio di Stato di Venezia, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 635-639.

Zaključak

Fanti oltramarini i *Croati a cavallo*, novačeni ponajprije duž istočne obale Jadrana, u ranome su novovjekovlju predstavljali stup obrane mletačkih stečevina od istarskoga sjevera, preko Dalmacije, Boke i Albanije, pa sve do Peloponeza i grčkog arhipelaga. Udio u tim, po mnogo čemu elitnim vojnim jedinicama u prvome su redu imali Istrani, Dalmatinci i Bokelji, ali nimalo nisu rijetki primjeri sudjelovanja vojnika iz nemletačkih dijelova Apeninskoga poluotoka, kao i iz zemalja središnje i jugoistočne Europe. U ovome radu, koji ne teži cjelovitosti i za budućnost ostavlja dodatno proširenje postavljene istraživačke teme, u žarištu zanimanja bili su vojnici mletačkih kopnenih postrojbi zavičajem s otoka Krka. Gradivo koje o tome kazuje pohranjeno je u Archivio di Stato di Venezia u sklopu fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli – najvažnijem vrelu za proučavanje udjela Hrvata u mletačkoj kopnenoj vojsci. Istraženi uzorak pokazuje da Krčani nisu sudjelovali u velikome broju, a to u cijelosti odgovara saznanjima o općem udjelu kvarnerskih i dalmatinskih otočana u navedenim postrojbama. Međutim, iako relativno malen, istraženi uzorak donosi osnovne podatke i značajke o krčkim pješacima i konjanicima pod stijegom svetoga Marka tijekom 18. stoljeća. Krčani su ponajprije bili pješaci, poglavito se bilježe u prvim desetljećima 18. stoljeća, njihovi su zapovjednici istaknuti onodobni dalmatinski i bokeljski časnici, a mjesta djelovanja, odnosno popisivanja jedinica glavno je mletačko uporište u Dalmaciji (Zadar) te sam grad Mleci. Prema često stereotipnom viđenju i dojmu popisivača, Krčani zastupljeni u tim jedinicama najčešće su vojnici srednjega rasta, smeđokosi su i stari od oko 20 do 30 godina.

Naposljetku možemo zaključiti: udio Krčana u mletačkim kopnenim snagama u 18. stoljeću nije brojčano velik, ali je vrijedan istraživačke pažnje i znanstvene obrade te posvjedočuje o opsegu i raznovrsnosti hrvatsko-mletačkih veza tijekom prošlosti. Slika o Krčanima, vojnicima u sastavu mletačke vojske, zasigurno će u budućnosti proširiti i novim saznanjima potkrijepiti neka nova istraživanja prebogatih i nikada dovoljno istraženih spisa iz središnje mletačke državne pismohrane.

Izvori i literatura

Archivio di Stato di Venezia (ASV), fond: Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli.

Državni arhiv u Zadru, fond: Arhiv obitelji Corponese.

Pisma i poruke istarskih rektora – Epistolae et communicationes rectorum Histrianorum, sv. I. (od 1607. do 1616.), sabrao i obradio Miroslav BERTOŠA, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti (Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium, vol. 52), 1979.

BERLAM, Arduino, Le milizie dalmatiche della Serenissima, *Rivista dalmatica /Zara/ XVI (1935) 1: 47-58.*

BERTOŠA, Miroslav, *Mletačka Istra u XVI i XVII stoljeću*, sv. I. Kolonizacija (teme i problemi), Pula: Istarska naklada (Misao, 3), 1986.

BERTOŠA, Miroslav, *Mletačka Istra u XVI i XVII stoljeću*, sv. II. Društvene strukture, populacija, gospodarstvo, Pula: Istarska naklada (Misao, 5), 1986.

BERTOŠA, Miroslav, *Istra: doba Venecije (XVI. – XVIII. stoljeće*, 2. prerađeno i dopunjeno izdanje, Pula: Zavičajna naklada "Žakan Juri" (Povijest Istre, knj. 2), 1995.

BERTOŠA, Miroslav, *Izazovi povijesnog zanata: lokalna povijest i sveopći modeli*, Zagreb: Izdanja Antibarbarus (Biblioteka Historia), 2002.

BOLONIĆ, Mihovil, *Otok Krk – kolijevka glagoljice*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost (Analecta Croatica Christiana, sv. XII), 1980.

BOLONIĆ, Mihovil – ŽIC-ROKOV, Ivan, *Otok Krk kroz vjekove*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost (Analecta Croatica Christiana, sv. IX.), 1977. Drugo izdanje – Zagreb: Kršćanska sadašnjost i Biskupski ordinarijat Krk, , 2002.

CONCINA, Ennio, *Le trionfanti et invittissime armate Venete: Le milizie della Serenissima dal XVI al XVIII secolo*, Venezia: Filippi, 1972.

CUBICH, Giambattista, *Notizie naturali e storiche sull'isola di Veglia*, vol. I-III, Trieste: Appolonio & Caprin, 1874. – 1875.

ČORALIĆ, Lovorka, Oporuke krčkih iseljenika u mletačkom Državnom arhivu (XV.-XVII. st.), *Rijeka – časopis Povijesnog društva Rijeka V* (2000) 1-2: 131-153.

ČORALIĆ, Lovorka, Zadarski kapetan XVII. stoljeća – Ulcinjanin Dominik Katić, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu 22* (2004): 213-233.

ČORALIĆ, Lovorka, Krčki plemić Ivan Nikola Cetina – kavaljer svetoga Marka, *Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci* 47-48 (2006): 133-140.

ČORALIĆ, Lovorka, Albanska obitelj Kruta i njezini zaslužni pojedinci – prilog poznavanju istočnojadranskih komunikacija u ranom novovjekovlju, *Historijski zbornik LXII* (2009a) 2: 371-390.

ČORALIĆ, Lovorka, 'Benemerita nazione': albanski vojnici i časnici u Zadru (XVI. – XVIII. st.), *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU 27* (2009b): 121-164.

ČORALIĆ, Lovorka, Od zapovjednika hrvatske konjice do gorljivih autonomaša – šibenska obitelj Fenzi (XVII. stoljeće – početak XX. stoljeća), *Povijesni prilozi XXX* (2011) 41: 203-231.

ČORALIĆ, Lovorka, Mletački časnik Nikola Visković i sastav vojnoga ljudstva njegove prekomorske pukovnije početkom 18. stoljeća, *Historijski zbornik LXV* (2012a) 2: 365-385.

ČORALIĆ, Lovorka, Šibenski plemić Nikola Divnić (1654. – 1734.) – pukovnik hrvatske lake konjice (*Cavalleria Croati*), *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 54 (2012b): 125-145.

ČORALIĆ, Lovorka, Zadarski patricij Šimun Nassi – pukovnik hrvatskih konjanika u mletačkoj vojsci (početak 18. stoljeća), *Povijesni zbornik – godišnjak za kulturu i povijesno naslijeđe* IV (2012c) 5: 7-31.

ČORALIĆ, Lovorka, Krčki soprakomit Santo Cikuta – kavaljer Svetoga Marka, *Bertošin zbornik: Zbornik u čast Miroslava Bertose*, knj. 2, ur. Ivan JURKOVIĆ, Pula – Pazin: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli i Državni arhiv u Pazinu, 2013., 237-252.

ČORALIĆ, Lovorka, Vojnici u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama zavičajem iz Senja, Karlobaga te s područja Like i Krbave (18. stoljeće), *Senjski zbornik* 40 (2013a): 523-546.

ČORALIĆ, Lovorka, Riječani u mletačkim prekojadranskim postrojbama (18. stoljeće), *Rijeka XVIII* (2013b) 2: 11-25.

ČORALIĆ, Lovorka, Omišani u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Omiški ljetopis* VII (2014) 7: 71-88.

ČORALIĆ, Lovorka, Karlovčani u mletačkim prekojadranskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Svjetlo: časopis za kulturu, umjetnost i društvena zbivanja* (predviđeno objavljivanje u 2014.).

ČORALIĆ, Lovorka, Sinjani i Cetinjani – vojnici u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Triljski zbornik* (predviđeno objavljivanje u 2015.).

ČORALIĆ, Lovorka, Korčulani – časnici i vojnici u mletačkim prekomorskim pješačkim postrojbama (18. stoljeće), *Godišnjak grada Korčule* (predviđeno objavljivanje u 2015.).

ČORALIĆ, Lovorka – BALIĆ NIŽIĆ, Nedjeljka, Iz hrvatske vojne povijesti – *Croati a cavallo* i *Soldati Albanesi*, njihova bratovština i gradivo o njezinu djelovanju od 1675. godine do sredine XVIII. stoljeća, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 24 (2006): 71-130.

ČORALIĆ, Lovorka – KATUŠIĆ, Maja, Andrija Mladinić i Mihovil Anđelo Filiberi – časnici postrojbe *Croati a cavallo* (iz društvene i vojne povijesti Dalmacije u XVIII. stoljeću), *Povijesni prilozi XXVIII* (2009) 37: 247-282.

ČORALIĆ, Lovorka – KATUŠIĆ, Maja, Crnogorac Rade Maina – mletački general u Zadru (druga polovica XVIII. st.), *Povijesni prilozi XXIX* (2010a) 39: 125-152.

ČORALIĆ, Lovorka – KATUŠIĆ, Maja, Od afričke obale do dalmatinske prijestolnice – mletački general Marko Antun Bubić (1735. – 1802.), *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 28 (2010b): 139-172.

ČORALIĆ, Lovorka – KATUŠIĆ, Maja, Peraštanin Tripun Štukanović – pukovnik mletačkih oltramarina (druga polovica 18. st.), *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 50 (2012): 385-410.

ČORALIĆ, Lovorka – RADAUŠ, Tatjana, Divnić Nikola (Difnico), ratnik, *Hrvatski biografski leksikon* 3 (1993): 415-416.

FAVALORO, Francesco Paolo, *L'Esercito Veneziano del '700: Ricerche e schizzi*, Venezia: Filippi, 1995.

FERRARI CUPILLI, Giuseppe, *Cenni biografici di alcuni uomini illustri della Dalmazia*, Zara: Tip. edit S. Artale, 1887.

FIORENTIN, Anna Maria, *Krk – splendidissima civitas Curictarum*, III. dopunjeno, prvo hrvatsko izdanje; prijevod s talijanskoga Franjo MATEJČIĆ, Rijeka: Povijesno društvo otoka Krka (*Krčki zbornik*, sv. 44. Posebno izdanje, sv. 38) i Izdavačka kuća Adamić – Rijeka, 2001.

HALE, John R., *L'organizzazione militare di Venezia nel' 500*, Roma: Jouvence, 1990.

HEYER VON ROSENFELD, Carl Georg Friedrich, *Der Adel des Königreichs Dalmatien*, Nürnberg: Verlag von Bauer und Raspe (J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch, XIV. 3), 1873. Reprint izdanje – Zagreb: Golden marketing, 1995.

KLAIĆ, Vjekoslav, *Krčki knezovi Frankapani. Knjiga prva. Od najstarijih vremena do gubitka otoka Krka (od god. 1118. do god. 1480.)*. Sa 41 slikom i rodoslovnom tablom Frankapanâ, Zagreb: Matica hrvatska, 1901. Reprint izdanje – Rijeka: Povijesno društvo otoka Krka (*Krčki zbornik*, sv. 25. Posebno izdanje, sv. 19) i Izdavački centar Rijeka (*Biblioteka Fluminensia*, sv. 3), 1991.

Krčki zbornik, Povijesno društvo otoka Krka, sv. 1, Krk 1971. – sv. 69, Krk 2013.

KUZMANIĆ, Ante, Nekoliko ričih na uspomenu Ivana Kumbata, *Zora dalmatinska* III (Zadar, 1846) 45: 359-360.

MADUNIĆ, Domagoj, *Defensiones Dalmatiae: Governance and Logistics of the Venetian Defensive System in Dalmatia during the War of Crete (1645 – 1669)*, doktorska disertacija, mentor: László Kontler, Budapest: Central European University, 2012. – dostupno na: www.etd.ceu.hu/2012/hphmad02.pdf

MAYHEW, Tea, *Dalmatia between Ottoman and Venetian Rule: Contado di Zara 1645-1718*, Roma: Viella (Interadria. Culture dell'Adriatico, 6), 2008.

MAYHEW, Tea, Mletački vojnik na istočnoj obali Jadrana za Kandijskog rata (1645. – 1669.), u: *Spomenica Josipa Adamčeka*, ur. Drago ROKSANDIĆ i Damir AGIČIĆ, Zagreb: FF-press - Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009., 243-262.

MIAGOSTOVICH, Vincenzo, La Famiglia de Difnico, *Il nuovo cronista di Sebenico /Trieste/* 3 (1895): 86-89.

MOROVIĆ, Hrvoje, Mletački general Kaštelanin Ivan Kumbat, *Slobodna Dalmacija XXXIV* (Split, 21. VIII. 1976.): 6.

PERIČIĆ, Šime, Glavari i časnici Vojne krajine u Dalmaciji, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 35 (1993): 219-232.

PERIČIĆ, Šime, Neki Dalmatinci – generali stranih vojski, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 42 (2000): 195-220.

RADAUŠ, Tatjana – VRANDEČIĆ, Josip, Detrico, Lujo (Alvise) (1670. – 1749.), *Hrvatski biografski leksikon* 3 (1993): 339.

SABALICH, Giuseppe, *Guida archeologica di Zara con illustrazioni araldiche*, Zara: L. Woditzka, 1897.

SABALICH, Giuseppe, *Huomeni d'arme di Dalmazia*, Zara: S. Artale, 1909.

SABALICH, Giuseppe, La Dalmazia guerriera, *Archivio storico per la Dalmazia* III (1928) V/30: 279-300.

STANOJEVIĆ, Gligor, *Senjski uskoci*, Beograd: Vojnoizdavački zavod, 1973.

STRČIĆ, Petar, Krk i Venecija: mitovi i kontramitovi u talijansko-hrvatskim odnosima od 18. do 20. stoljeća, *Erasmus* – časopis za kulturu demokracije 23 (1998): 64-71.

STRČIĆ, Petar, *Otok Krk [turistička monografija]*, Zagreb: Turistička naklada (Biblioteka Turizam i baština, br. 50), 2007.

VRANDEČIĆ, Josip, *Borba za Jadran u ranom novom vijeku: mletačko-osmanski ratovi u venecijanskoj nuncijaturi*, Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu (Izdanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu / Editiones Facultatis Philosophicae Universitatis Spalatensis), 2013.

VULETIN, Ivan, Kaštelanac Ivan Kumbat, mletaški gjenral, *Pučki list* I (Split, 1891) 8: 59-60.

PRILOG (na sljedećoj stranici): Popis krčkih vojnika zabilježenih u mletačkim pješačkim i konjaničkim postrojbama²⁰

.....
20 Vojnici se navode abecednim slijedom, a uz osnovne podatke (prezime, ime, ime oca, zavičajno podrijetlo), navode se (ako su zabilježene) njihove osobne karakteristike, satnije (*compagnia*) i pukovnije (*reggimento*) unutar kojih su djelovali, mjesto i datum popisivanja te signatura (broj svežnja, odnosno buste) unutar arhivskoga fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli u Archivio di Stato di Venezia.

LOVORKA ČORALIĆ, KRČKI VOJNICI U MLETAČKIM PREKOMORSKIM KOPNENIM POSTROJBAMA

osoba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	dob	stas	boja kose	konj	satnija (zapovjednik)	pukovnija (zapovjednik)	mjesto i datum popisa	busta
1	Bileta, Marko	Grgo	Krk	pješak	24				kapetan Tripun Leoni	pukovnik Antun Kumbat	Mleci, 29. 6. 1748.	b. 549
2	Berzoli, Juraj		Krk	pješak					kapetan Antun Marković	pukovnik Stjepan Buća	Mleci, 31. 3. 1734.	b. 505
3	Cortese, Benedikt	Todor	Krk	konjanik				dorat	kapetan Mihovil Andelo Filiberi	pukovnik Franjo Buća	Udine, 1. 10. 1771.	b. 785
3	Cortese, Benedikt	Todor	Krk	konjanik				dorat	kapetan Mihovil Andelo Filiberi	pukovnik Franjo Buća	Udine, 1. 5. 1774.	b. 786
3	Cortese, Benedikt	Todor	Krk	konjanik				dorat	kapetan Mihovil Andelo Filiberi	pukovnik Tripun Gregorina	Udine, 2. 3. 1777.	b. 815
4	Čilišić/Kilišić (Chilisch), Juraj	Mattija	Krk	konjanik					potpukovnik Šimun Nassi	pukovnik Nikola Divnić	Zadar, 1. 3. 1711.	b. 807
5	Franković, Josip	Ivan	Krk	pješak	20	srednjeg rasta	smetokos		kapetan Danijel Kumbat	pukovnik Antun Kumbat	Mleci, 5. 10. 1748.	b. 550
6	Grandić, Toma	Marko	Krk	konjanik				ridan	pukovnik Šimun Nassi	pukovnik Lujo Detriko	Zadar, 21. 5. 1720.	b. 802
7	Grgurović, Jure	Ivan	Krk	pješak/bubnjar					kapetan Koleandro Corponese	pukovnik Petar Corponese	Zadar, 21. 5. 1720.	b. 551
7	Grgurović, Jure	Ivan	Krk	pješak/bubnjar	34	visok	smetokos		kapetan Koleandro Corponese	pukovnik Petar Corponese	Zadar, 18. 3. 1728.	b. 552
8	Istrak (Istrach), Luka	Petar	Krk	pješak					kapetan Ivan Antun Kumbat	?	Krf, 31. 5. 1711.	b. 546
9	Ivanović, Jure	Ivan	Krk	pješak					kapetan Antun Medin	pukovnik Tripun Stukanović	Mleci, 29. 12. 1764.	b. 703
10	Lasić, Ivan	Ivan	Krk	pješak/bubnjar					pukovnik Petar Corponese	pukovnik Petar Corponese	Zadar, 1. 1. 1727.	b. 552
10	Lasić, Ivan	Ivan	Krk	pješak/bubnjar					pukovnik Petar Corponese	pukovnik Petar Corponese	Zadar, 29. 7. 1728.	b. 552
11	Mihaljević, Frane	Frane	Krk	pješak	29				pukovnik Antun Kumbat	pukovnik Antun Kumbat	Mleci, 29. 6. 1748.	b. 549
12	Milošević, Joko	Mitar	Krk	pješak					pukovnik Petar Corponese	pukovnik Petar Corponese	Zadar, 21. 5. 1720.	b. 551
13	Soranić, Grgo	Frano	Krk	pješak	20	srednjeg rasta	smetokos		pukovnik Petar Corponese	pukovnik Petar Corponese	Zadar, 29. 7. 1728.	b. 552
14	Škarpina, Ivan	Antun	Krk	pješak	41	srednjeg rasta	plavokos		pukovnik Petar Corponese	pukovnik Petar Corponese	Zadar, 1. 1. 1727.	b. 552
14	Škarpina, Ivan	Antun	Krk	pješak	42	srednjeg rasta	plavokos		pukovnik Petar Corponese	pukovnik Petar Corponese	Zadar, 29. 7. 1728.	b. 552

Lovorka ČORALIĆ

The Soldiers from the Isle of Krk in the Venetian Transmarine Military Units (18th Century)

Summary

The central theme of this article is directed towards the analysis of the participation of soldiers from the isle of Krk in Venetian transmarine military units: infantry (*Fanti oltramarini*) and cavalry (Cavalleria Croati, Croati a cavallo) in the eighteenth century. The article is based on the analysis of archival sources kept in the *Archivio di Stato di Venezia*, in the first place lists of members of particular military units composed by the state magistracy of the *Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli*. In the introductory part of the article, general data on the Venetian transmarine units are given, while the central part of the text is directed towards the analysis of particular cases of participation of the soldiers from Krk in the aforementioned military units. The way how they are noted in sources, their number during the period under research, proportion of them within the aforementioned military branches, and personal characteristics of these soldiers (age, stature, colour of hair, and so on) have been analysed. General data on the commanders of military units (frequently leading Venetian officers who were by origin from Dalmatia and the Gulf of Kotor) are also given, as well as the places of the activity of particular companies (places where the lists of military complement were written). As an appendix to the article is given a comprehensive list of all the soldiers from the isle of Krk mentioned (according to the current state of research) as members of Venetian infantry and cavalry.

Key words: Krk, Venice, the Republic of Venice, Venetian army, military history, the eighteenth century history.